herpy

PADALCOWATE

Iberian Worm Lizard

Blanus cinereus

Blanus cinereus to beznoga amfisbena z Półwyspu Iberyjskiego, która całe życie spędza pod ziemią, w luźnej, bogatej w próchnicę glebie i pod kamieniami. Zwierzę mierzy 15-25 cm od pyska do kloaki i ma ciało podzielone na pierścienie, zaokrąglony pysk i niemal ślepe oczy. Gatunek składa 1-2 jaja rocznie i wymaga głębokiego, lekko wilgotnego podłoża, równomiernego ogrzewania od spodu i spokoju. Wiedza o hodowli jest bardzo skąpa.

Rodzina: Blanidae Dawna nazwa: *Amphisbaena cinerea; Blanus mariae*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**15-25 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Kopiący nory**
Środowisko	**Lasy i łąki strefy umiarkowanej**
Trudność	**Ekspert**

HODOWLA

Min. terrarium	**40 × 30 × 30 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**20-24 °C**
Temperatura w nocy	**15-20 °C**
Wilgotność	**50-70%**
Woda	**Bez miski z wodą**
UVB	**Niewymagane**
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1-3 jaj**
Zniesienia w roku	**1**
Inkubacja	**60-90 dni** przy 22-26 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Blanus cinereus to amfisbena z rodziny Blanidae. Amfisbeny (Amphisbaenia) to beznogie, robakowate jaszczurki przystosowane do życia pod ziemią. Ciało jest cylindryczne i wydłużone, pokryte czworokątnymi łuskami ułożonymi w regularne pierścienie, z 14-18 pierścieniami na grzbiecie i 14-20 na brzuchu. Kończyn brak. Głowa jest mała, nieco oddzielona od tułowia, z zaokrąglonym pyskiem służącym do kopania. Wzrok jest niemal szczątkowy, oczy leżą pod skórą, natomiast węch i słuch są dobrze rozwinięte. Ogon jest bardzo krótki. Gatunek ma pory przedkloakowe. Barwa podstawowa waha się od fioletowej do brązowej.

Samce osiągają do 25 cm od pyska do kloaki, a samice do 24 cm, przy czym samice mierzą zwykle około 16 cm. Masa ciała nie jest udokumentowana. Płcie nie różnią się wyraźnie z zewnątrz. Język jest mały i rozwidlony, służy do wychwytywania zapachów, a w pysku znajduje się rząd małych, ostrych zębów. Zwierzęta komunikują się za pomocą śladów zapachowych pozostawianych w glebie.

Zwierzęta z południowej Portugalii i Hiszpanii opisano w 2009 roku jako odrębny gatunek, *Blanus mariae*, na podstawie różnic genetycznych między dwiema głównymi liniami, jednak obecnie ponownie zalicza się je do *B. cinereus*. Nazwa rodzajowa pochodzi od greckiego blanos, "ślepy", a gatunkowa od łacińskiego cinis, "popiół", od barwy. Rodzaj odróżnia się od *Trogonophis* tym, że *Blanus* ma pory przedkloakowe i dłuższy ogon, zwężający się ku końcowi.

Występowanie i środowisko

Blanus cinereus występuje wyłącznie na Półwyspie Iberyjskim: w Hiszpanii, Portugalii i na Gibraltarze, od poziomu morza do około 1800 m n.p.m. Gatunek jest najliczniejszy między 200 a 700 m. Brak go w północnej i północno-wschodniej części półwyspu. Gatunek nie występuje w Maroku.

> **Naturalny zasięg:** Hiszpania, Portugalia i Gibraltar.

ŚRODOWISKO

Blanus cinereus żyje pod ziemią w lasach śródziemnomorskich z dębem ostrolistnym, jałowcem, dębem i sosną, gdzie gleba jest luźna, piaszczysta i przykryta liśćmi, a na powierzchni leżą rozproszone kamienie. Zwierzę utrzymuje stałą temperaturę ciała, przemieszczając się w górę i w dół w glebie oraz wybierając kamienie o różnej grubości, pod którymi leży.

Zwierzęta są aktywne pod kamieniami lub tuż pod powierzchnią wiosną i latem, a tam, gdzie jest ciepło, mogą być aktywne od lutego do listopada. Najaktywniejsze są w dzień, ale latem bywają aktywne także nocą. Wybierają lekko wilgotną glebę i unikają najbardziej mokrych gruntów. Skóra traci wyjątkowo mało wody jak na gada tej wielkości, a podczas suszy zwierzęta chowają się pod kamienie, gdzie gleba lepiej zatrzymuje wilgoć.

Pokarm stanowią głównie owady i ich larwy ze ściółki, gleby i spodu kamieni. Na *B. cinereus* poluje wiele drapieżników: węże, inne gady, ssaki i ptaki.

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o hodowli *Blanus cinereus* jest bardzo skąpa. Gatunek całe życie spędza pod ziemią i niemal nigdy nie jest widywany, dlatego zalecenia opierają się na jego siedlisku oraz na krótkotrwałym utrzymywaniu tego gatunku i *Trogonophis wiegmanni* do celów badawczych.

Pojedyncze zwierzę lub para potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 40 × 30 × 30 cm (długość × szerokość × wysokość). Najważniejsze jest podłoże: zwierzęta niemal cały czas są zakopane, więc to podłoże decyduje o ich samopoczuciu. Przygotuj luźne podłoże z włókna kokosowego, najlepiej zmieszanego z piaskiem, ziemią bez nawozów i odrobiną liści, które imituje luźną, piaszczystą ściółkę leśną. 5 cm luźnego włókna kokosowego wystarczy, by zwierzęta mogły się zakopać, ale 10-15 cm pozwala im wybierać zarówno temperaturę, jak i wilgotność.

Połóż na podłożu płaską płytkę lub kamień o wymiarach około 15 × 15 cm. Odpowiada on kamieniom, pod którymi zwierzęta leżą w naturze, i to tu się ogrzewają i znajdują pokarm. Używaj wyłącznie czystej ziemi bez nawozów i środków ochrony roślin. Terrarium musi mieć szczelną pokrywę. Rośliny, gałęzie ani kryjówki poza płytką nie są potrzebne. Usuwaj widoczne odchody i resztki pokarmu, a podłoże wymień, jeśli zakwaśnieje lub pokryje się pleśnią.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

TEMPERATURA

Zwierzęta ogrzewają się, leżąc zakopane w nagrzanej glebie, a nie w cieple światła. Podłoże powinno mieć w dzień 20-24 °C, w jednym końcu nieco cieplej niż w drugim. Ogrzewaj je od spodu kablem grzewczym lub matą grzewczą pod jednym końcem terrarium, sterowanymi termostatem. Mierz temperaturę podłoża czujnikiem umieszczonym w ziemi, a nie temperaturę powietrza.

Lampa grzewcza od góry wysusza podłoże i nie jest stosowana. W nocy temperatura może spaść do 15-20 °C. Nie jest udokumentowane, czy potrzebny jest chłodniejszy okres zimowy.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Liczy się wilgotność podłoża, nie powietrza. Podłoże powinno być lekko do umiarkowanie wilgotne, ale nie mokre: ściśnięte w dłoni ma zachować kształt, nie klejąc się ani nie ociekając. Codziennie lekko zraszaj podłoże wodą. Utrzymuje to wilgotność ziemi i zapewnia zwierzętom wodę do picia. Stwórz gradient, tak by jeden koniec był nieco wilgotniejszy od

drugiego, a zwierzęta mogły same wybierać.

Zwierzęta unikają najbardziej mokrych gruntów. W całkowicie wyschniętym podłożu stają się zestresowane i nie przybierają na masie, ale dochodzą do siebie, gdy podłoże znów jest wilgotne. Stale mokre podłoże prowadzi do pleśni i problemów skórnych. Miska z wodą nie jest potrzebna. Wilgotność powietrza w terrarium może wynosić 50-70 %.

OŚWIETLENIE I UVB

Zwierzęta leżą zakopane i nie pokazują się w świetle. UVB nie jest potrzebne. Terrarium powinno stać w pomieszczeniu z naturalnym rytmem dobowym, z dziennym światłem z okna (nie w bezpośrednim słońcu, gdzie szybko robi się zbyt gorąco) albo z oświetleniem na wyłączniku czasowym, dostosowanym do pory roku.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Blanus cinereus żywi się owadami i ich larwami. Dobrym pokarmem są poczwarki i larwy mącznika oraz małe, świeżo zabite świerszcze, oprószone preparatem multiwitaminowym. Kładź pokarm pod płytkę trzy razy w tygodniu. Nietknięty pokarm usuwaj po dobie, by nie spleśniał.

Wielkość porcji nie jest udokumentowana; ilość dostosowuje się do tego, czy zwierzęta utrzymują masę ciała.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Blanus cinereus rzadko się pokazuje. Zwierzęta leżą zakopane i wychodzą jedynie pod płytkę. To normalne. Nie odkopuj zwierząt, by je sprawdzić: stres sprawia, że mniej się poruszają i korzystają z mniejszego obszaru. Ostrożnie unieś płytkę, by sprawdzić, czy pokarm został zjedzony. Gatunek nie nadaje się do brania na ręce.

Zwierzęta można trzymać pojedynczo lub w parze samiec-samica. Nie trzymaj razem dwóch samców. Zwierzęta zostawiają w glebie ślady zapachowe, dlatego podłoże wymienia się rzadko i tylko częściowo.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Wiek osiągania dojrzałości płciowej nie jest udokumentowany. Płcie nie różnią się wyraźnie z zewnątrz. Płeć można pewnie ustalić przez wynicowanie hemipenisa przy kloace, co wymaga doświadczenia i powinien to zrobić weterynarz doświadczony w leczeniu gadów.

GODY I KOPULACJA

Gatunek rozmnaża się wiosną, od marca do czerwca, a kopulacja przypada na kwiecień i maj. Więcej nie udokumentowano w niewoli. Para samiec-samica może przebywać razem przez cały rok; w razie ran lub oznak stresu zwierzęta należy rozdzielić.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica raz w roku składa 1-2 jaja, rzadko 3, i pozostawia je w glebie. Jaja są długie i wąskie, około 34 × 6 mm. Zapewnij samicy głębokie, lekko wilgotne podłoże i spokój, i nie odkopuj jaj. Liczba zniesień w niewoli nie jest udokumentowana.

INKUBACJA

Czas i temperatura inkubacji nie są udokumentowane. 60-90 dni w 22-26 °C to szacunek oparty na jajorodnych jaszczurkach z tego samego klimatu. Jaja leżą w wilgotnej glebie i nie mogą wyschnąć.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Odchów w niewoli nie jest udokumentowany. Młode potrzebują takiego samego podłoża, wilgotności i ciepła jak dorosłe oraz drobnych ofiar, takich jak skoczogonki i małe larwy mącznika. Po wykluciu młode mierzą około 8 cm od pyska do kloaki.

Zdrowie i częste błędy

O chorobach tego gatunku w niewoli nie wiadomo niemal nic. Spodziewane problemy niemal zawsze wynikają z warunków hodowli:

- Odwodnienie i stres w zbyt suchym podłożu, przez które zwierzęta nie przybierają na masie.
- Pleśń i problemy skórne w stale mokrym podłożu.
- Uszkodzenia od ziemi z pozostałościami nawozów lub środków ochrony roślin.
- Brak pokarmu: zwierzęta nie przybierają na masie, jeśli nie znajdują pokarmu pod płytką.

Zwierzęta są trudne do obserwacji. Zwracaj uwagę, czy pokarm jest zjadany i czy zwierzęta pojawiają się pod płytką. Zwierzę, które dłużej leży na powierzchni, jest chore lub źle się czuje. Skontaktuj się z weterynarzem doświadczonym w leczeniu gadów.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/padalce/blanus-cinereus